

Nr. 39.

Brasovu,

14. Septembre 1860.

GAZETA

TRANSILVANIEI.

Gazeta si Fóie'a esse regulatu o
data pe sepmiana, adeca' Mar-
tia. —

Pretiulu loru este pe 1 anu 10 f.,
pe diumetate anu 5 f. austr. inla-
intrulu Monarchiei.

Pentru tieri straine 7 f. 35 cr. pe 1
sem., si 14 f. 70 cr. pe 1 an. Se pre-
numera la tóte postele c. r., cum
si la toti cunoscutii nostri DD'
corespondinti. Pentru serie „petit'
se ceru 8 cr. val. austr.

Monarchia Austriaca.

Epistola deschisa catra Du. Daniilu Dozsa, Redactorul jurnalului K. Közlöny.

Dominul meu! Din articolul publicat in Nr. 73 alu jurnalului D-vóstra si reprobusu in estrasu in Nr. 37 alu Gazetei, se pare ca scriitorul aceluiasi s'ar indoi despre sinceritatea cuvintelor mele adresate Domui c. Dominicu Teleki in 28. Iuliu a. c. — Eu nu me miru de acésta ne'ncredere a Dvóstre, eara temeiurile 'mi suntu prea aproape si prea firesci. Intr'o asemenea stare a lucorului se intielege de sine ca oricatu se vorbim noi de limpede si respicatu, Dvóstra totu vetti mai asta locu de indoiela. — Eu disesemu contelui D. Teleki, cumca o buna cointelegera iutre barbatii acestoru dage natiuni numai in o dieta comuna transilvana va si cu putintia. Eu remanu si astadi pe langa opiniunea mea de atunci.

Cu tóte acestea pentru ca tacerea nostra la susu citatulu Dvóstra articulu se nu o luati earasi in vreo parte sinistra, in'am determinat a'i respondere la dinsulu in termini pe catu se pote mai respicatu, pe satia, in audiulu prea charei nostre patrii si — cu periculu de a mi se dice pote chiaru de catra unii compatrioti: Veritas odium parit. Intr'aceea pentru ca se nu prea ostenuimulareaminte a publicului, voiu recapitula numai pasagile mai cumpantore ale articulului Dv.

Dvóstra credeti cumea „Nationalulu“ — de altmirea forte moderata in discusiunile sale, — intielegendu reu pe contii Mailat si Bar-koczi, pe Ivanka si cativa articuli din Wanderer, siar si schimbatu dintr'odata tonulu celu prietenosu si ar si incheietu, cumca natiunea magiara ar avea de scopu a suppasa pe celelalte nationalitati.

Nu este asia Domnulu meu! Irratiunea Nationalului sia tuturor jurnalelor romanesci din vecinele Principate purcede cu totulu din alte isvóra. Sciti Domnilor, cumca connationalii Dvóstre locutori in Paris au doua jurnale de acolo, ale caror colone stau in dispusetiunea loru. Articulii ingrecati de ura si despretiu asupra romanilor transilvani publicati in acele doue jurnale, precum si necurmatele dispute intru care se asta romanii si magiari petrecatori in Paris si in alte cetati mari cu privintia la definitiunea nationalitatii s. c. l., care apoi strabatu si mai incóce, au fostu in stare de a invenina cateva condeie din Bucuresti.

Intru adeveru citindu ori cine productele publicitatii esite din condeie de magiari in jurnale straine cu referintia la romani si alaturandule la cate astemu totu despre noi in jurnalele magiare din patria, venim in o ispita forte grea de a crede, cumca natiunea magiara ar fi desbinata in doue partite aprigiu demarcate; pentru ca altmirea cum s'ar putea o asemenea diferintia in maniera si tractare! — Se mai adaosera la acestea cunoscutele intrige din vara trecuta, adica cea din Maramurasu cu subscriptiunile, cea din Oradia eu At. Marinescu si una din Beiusu. —

Din atata inca se pote cunoscere, cumca pentru astadata nu mai era nici de competitia „Gazetei“ a se amesteca la aocile espectoratiuni iritate ale „Nationalului.“ —

De a facutu Gubernulu Moldovei ceva pentru nationalitatea ungurilor (Csangó magyarok) locutori in vreo 50 sate, nu voim se aparamu nici pro nici contra; ceea ce scimu forte bine este, cumca acei magiari fiindu romano-catolici, apoi nu se pote invinui gubernulu, deca loru li se trimitu din alte tieri parochi de alte nationalitati, si deca nu li se facu scóle comunale. Se stea insa satia cu noi unu singuru magiaru din Moldova si se invinue pe gubernu ca nu l'a primitu la vreun postu publicu indata ce a fostu calificat de ajunsu; se'mi arate in legile acelei tieri deca sta undeva, oa ungurii ar fi nu-

mai tolerati in Moldova: tantum usque ad beneplacitum statuum et regnicolarum, precum sta despre romani in legile Transilvaniei. Ci se securtamu apogliele. Reu este in Moldova, mai reu nu se poate; cu tóte acestea e o minună din cele mai rare, ca drumurile Moldovei si ale Tierei romanesci sunt pururea batute de Secui, carii se stramuta necurmatu cu locuinta in Principate. Binevoiti in acésta privintia a trege date autentice dela tóte respectivele pasuri de vami. —

Regnum unius linguae imbecille et fragile est. Regatul cu o singura limbă e neputintiosu si netraitorn. Acésta fusese macsima regelui Stefanu, sóu mai bine a barbatilor de statu italiani si germani (mai virtosu din clerus), carii ilu impresura pe densulu. Altii intielegu acea macsima cu totulu altumintrea, eara nu ca Dv. — S. Stefanu mai desperandu ca nu va putea consolida nici odata potestatea regésca in unu poporu asia cerbicosu si nesupusu, cum a fostu celu magiaru, a determinat a'lu amesteca cu colonii germane preste ceea ce era amestecat din capulu locului cu slavonii. Dupa acésta macsima apoi regii Ungariei pe lenga ce se casatoria mereu mai totu cu femei germane s. a., apoi si aducea necurmatu la colonii din Germania, penecundo mai in urma aplicara aceeasi politica si in Transilvania in contra secuilor si a romanilor *). Acum in adeveru era mai usioru a domni — prin unii preste altii. Unde cauti aici tolerantia?! Resultatele au fostu cu totulu altele, pe care lasamu ca se le judecati insive.

Dv. ve bucurati de incependa prosperitate a Principatelor romanesci, ansa numai déca politica loru va lua o direptiune buna si justa. Adica cum? Se o spunem curatul far' a mai ascunde pisica in sacu! Romanii se nu cugete la o Daco-Romania. Vedi bine ca nu: 8 milioane romani, satia cu 80 milioane slavi, cu 40 milioane germani, incalecati de unu statu cum este Rusia scl. se nusi pérda minile! Forte multiamumu de buna inveniatura. Ve rugam uansca ca pe visce compatrioti sinceri, se dati totu acésta inveniatura si acelor politici si diplomati, carii parola de „Daco-Romania“ o intrebue ca o momaia, iasma (Popanz) fiorósa, spre a tiené in frica pe cei din natura fricosi, si earasi ca unu minunatu protestu (stématu), de a mai tiené pe romani in sclavia seculară. Ci observati bine, ca acésta arma incepú a se toci si a'si perde din lustru de mai nainte. —

Este prea adeveratu ca romanii si magiarii inainte cu 1000 ani au datu mana, ca nobilimea loru a dominitu impreuna preste tiéra, ca aceeasi pe poporu, magiaru si romanu, in cursulu seculilor ilu degradá la starea vitelor. Cunoscemu earasi ca tirania si apasarea i se trase romanului, mai virtosu din causa ritului relegiosu atatu inainte de reformatiune catu si dupa aceea; scimu prea bine, ca mai tota nobilimea romana din Transilvania s'a magiarisatu numai de frica persecutiunilor religiose, intocma precum a patitu buna óra boierie mea din Bosnia, care inca a trecutu de-a-valma la islamu numai ca se'i fia mai bine. Cu tóte acestea nu puteti nega, cumca ura curatul nationala inca avu parte mare la tóte desastrele patriei nostre. Plina e istoria, pline legile tierei de acesta ura internationala. Amu disu desastrele patriei. Déca magiarii si romanii ar si sciutu se traiésca intre sine de es. numai in concordia, in carea traira frantiosii si nemitti din Elvetia, oh, astadi Transilvania s'ar numera intre tierile cele mai fericite a le Europei. Scaturiginea tuturor relatoru si a totaliei decaderi a fostu, cumca natiunea magiara se aliase cu alte eleminte spre apasarea natiunii romane.

Se nu ve laudati cu fapta lui Georgie Rakoczi. Romanii recunoscu cumca Rakoczi lea facutu unu mare bine, ca a decretat tradu-

*) Ne provocam la multimea datelor istorice dintre anii 1000 pene la 1600 si mai incóce.

cerea unor carti bisericesci in limb'a romana; ei insa sciu si stau, ca numitul Principe ca unu protestant fanatic ce era, determinase a trage si pe romani cu orice pretiu la confesiunea elvetica-calviniana. Dvóstra eara se observati, ca acea politica a lui Rakoczi si a urmasiloru sei la domnia Ardealului privita din punct-de vedere nationalu magiaru a fostu forte gresita. Daca natiunea romana intréga ar fi primitu in seculul 16—17-lea protestantismulu, pene astazi toti magiarii din Ardealu — afara pote de secuime — ar si cu totul romaniti, eara urma loru s'er mai cunoscere anca numai in unele nume magiare. Ci ati avutu norocu parte cu grecii, caroru anca le trebuea o de mulsu si de tunsu, parte cu acea imaginatiune poetica a romanului, carea nici odata nu s'er si potutu indestula numai cu o relege asia rationalistica, ci totudeauna ar si cerutu nutrementu si pentru initia si fantasia. Incolo cei pasa romanului: elu sia perduto aristocratia din Ardealu, din Maramuresiu si Banatu; a contopit uisa in corpulu seu nationalu pe tota fractiunile de popora coloconitoru si corelegionare, incat astazi abia le mai descoperi urma loru in unele trausuri de fisionomie, care nu sunt romaneschi. Totu asia o patia si magiarii, deca era de o relege cu romanii.

Ci se lasamu trecutulu, eata o dicem si noi, mai virtosu, ca precum sciti si Dvóstra, Transilvania anca totu nu'si are istoria sa scrisa cu destula critica, ci tocmai din contra, chiaru si istoria ce i ese acum, este mai multu numai o maculatura. Se trecemu deadreptulu la timpulu de satia. —

Dvóstra ve bale inima pentru formele municipale si representative. Subscriemu si noi aceasta dorintia, pe care o amu descoperito si senatului imperialu.

Dvóstra vedeti posibilitatea de a se recunoscere chiaru nationalitiloru unu felu de autonomia, eara aici ve luati dupa exemplul autonomiei relegiose. Era bine se nu siti trecutu din vedere: autonomia sasiloru si a croatiloru pene la a. 1851, a Banatului pene inca si sub turci, a secuiloru pene sub principii pamenteni (Comes siculorum). Despre noi nu ve indoiti, si insive spuneti, ca totudeauna amu cerutu asia ceva.

Dv. voiti se ne recunoasceti si cele mai intinse garantii pentru drepturile limbei. Atatu mai bine pentru concordia si prosperitatea publica. —

Pene aici amu si Domnulu meu de unu acordu perfectu in tota privintia. Si cu tota acestea ore ce farmecu se insulte acesta ingrijire ce se vede pe fetiele nostre si ale Dv. de cateva luni incóce? — Am observat uisu, ca Dv. nu ne credeti noue Datorintia catra adeveru me face ca se'ti spunu Domnulu meu, ca din mare nenorocire noi inca nu ne putem increde cuvintelor Dv. Aici zace reul si durerea nostra. Mai multu decat acesta: noi in tempulu de acumu nu damu credientu la nimini pe satia pamentului. Aceasta e unu blasphem, recunoscemu; si totusi, oh Dumnedieule, acesta e programa nostra pentru momentu: a nu crede la nimini. Neumeratele abusuri de buna nostra credintia, miile de amagiri si desamagiri seculare au aruncat acesta semintia fatala si o a crescutu mare. — Observati insa bine, ca noi astazi cum stam, de si petrunsi de ne'ncredere, totusi nu mai urim pe nimini; eara anume pe natiunea magiara nu avem nici o causa mai de aproape de a o urm; densa considerata in totulu in cei 10 ani din urma nu nea datu nici o causa de ura; preste acesta noi mai scimu se distingemu acuratul inter poporul Dv. si intre capii de partite. Catra poporu suntemu cum ne vedeti, sinceri si prietinosi; catra capi suntemu reci, reservatori, din cauza ca nu le cunoscemu programa de locu, ni se pare ca vedem unu ce misteriosu in urmarile loru si ca ei ar voi se ne duca pe toti catra unu scopu, carele nu pote si alu nostru, se ne angajeze la o disputa si certa, a carei auctori au fostu aristocratii si strabunii loru, eara noi nu amu luat uici o parte la densa. —

Asia este, simtum ca avem trebuintia de simpatiile natiunii magiare, precum are si densa de a le nostre; pene astazi insa nu potem crede, cumca magiarulu ar si capace de a'si calca mai virtosu pe innascuta sa trufa, de a calca preste alte simpatii ale sale apuse-ne si seculare, si a preferi pe romanu. Eata acesta este ceea ce nu potem noi crede. Datorintia cade numai pe Dv. de a ne convinge, cumca noi ratacum in credintia si in politica nostra carea — este mai multu politica instinctul; eara ocasiune spre acesta vi s'ar da numai in o dieta transilvana. — Amu onore s. c. l.

Zernesti, 25. Septembre 1860.

G. Baritiu.

Campeni, 9. Septembre s. tn. 1860.

Stimate Domnule Redactoru!

In acestu tempu atata interesantu pentru scirile politice romanii munteni din acestu ungiu alu tierei, ne batendusi multu capulu cu politica lumiei — care in tempurile nostre si joca unu rolul forte mare — insse totusi ferinduse de imbietele adrese de fratieta ale fratiloru magiari — cunoscundu forte bine parola si garantia acestora din anii

1848 si 1849, apoi machiavelismulu unui Kosuth — sperandu ca consiliarii imperiali romani, in consiliul imperial voru apara cu tota energia interesele nationale in contra inimicilor, si voru conlucra din totu spiritulu pentru deplinirea adeveratelor dorintie ale poporului romanu, — in liniste astépta vindecarea ranelor unde i dore, si redicarea sarcinelor de unde i apasa.

Pre lunga tota aceste stimate D. Redactoru! te potu insciintia: ca si pre la noi tendintiele unor magiari fusera, a fraternisa cu romanii munteni de aici, spre a se constata intre noi si densii o impaciuire solidare, spre care scopu se a si facutu provocatiuni verbale de catra magiari. Noi de aceasta simpatia de catra fratii magiari arata forte ne bucuraramu; inse fara de a goli seu ridicu toaste de reinfratire li se a respunsu: Romanulu in campulu libertate din Blasius juratu ca „amicului va si amicu si inimicul neamicu”, si romanulu nici odata ver sub ce evenimentu nu se va abate dela juramentul seu. Apoi romanulu e crescinu, are relege santa, care relege chiaru in sine cuprinde porunca Mantuitorului „se'si iubésca — pre de aproapele seu ca insusi pre sine!“ Romanulu suprinsu de adeverulu acestei mare sentintie, nu numai magiarului ci fiecarui omu sia acela indigenu seu streinu, i dice „frate“ — pretinde inse, ca precum densulu apretivesc caracterulu, traditiunile, moralurile si limba fiecarei nationi; asia se fie estimate si iubite aceste tota in intielesulu deplin si ale lui de catra altii. — Apoi asia — elu e frate si e impaciuitu cu totu omulu. Inse la o pace politica in care nu pote afla nici unu principiu sanatosu — la care magiarii se nevoiescu a ne trage, romanulu munténu nicidecatu se pote slobodii; caci densii dela Alfa pene la Omega suntu de principiu unui mare romanu publicistu, care asia dice:

„Dupa atatea neintelegeri seculare o deplina cointelegera, o impaciuiure sincera, constatata, solidara a natiuneloru transilvane se pote mediuloci si inchiega seu numai in o dieta generala representativa, seu nicairi in lumea larga.“ Prin urmare si noi credem ca o impaciuiure politica intre ceste doua natiuni nu se pote constata prin tornare de pahara intre expresiuni „élen a roman nemzet, élen a magyar nemzet“, ci numai chiaru in o dieta generala representativa.

Prelenga aceste tota Dómne! cum ne place vediendu cum curgu de bine trebile oficiose prela deregatorii in limba romana, de aceea si dicem cu canteenul poetului „O vorbiti seriti romaneste pentru Dumnedie“, cace numai asia vomu dovedi ca limba romana e apta de a fi oficiala, nu precum a crediutu fratii din Maramuresu!

In septembra trecuta D. consilaru de scole Dr. Pavelu Vasiletiu tienendu o revista asupra scoleloru comunale din acestu tienentu — petrecu si in Campeni. Pre unde calatori acestu mare barbatu, pre romanii munteni, ce lu astepta pre totu loculu cu tota cordialitatea — arestandule starea cea miseraca, in care se afla acestu giuru montanu in privintia scoleloru comunale — ii indemna la redicarea asediemtelor de cultura si educatiune, recomandandule pre lunga acestea deosebi o armonia fratiasca si bunaintelegera, ca asia si numai asia vomu si ceea ce dorim a fi. —

(Va urma.)

Temisióra, 30. August 1860.

Cimgindzce de kompanie lipca de profecoriu țimnaciale, kvalitativski dospit opdinčivnea ministreriu din 24. Iulie 1846, mai tazlui bъrbači romъni din България с'аš фпцелесъ юнре сине, а тримите спре черчетареа кърсвъл филолоцікъ ла въпверситета din Biena doi tinepi provъзгл. кът стдиеle речерте, че с'аš ши фъкътъ дп апъл школастикъ 1859/60, тримциъндзсе ла въпверситета din Biena doi tinepi, карий стдиеле țimnaciale ле аш финтъ ла țimnacиялъ супериоръ din Temisióra, деенциъндз ёаименълъ де матврате кът калъвълъ де преферицъ.

Спре а асигура ачесторъ тинері траивъл вієді дп капітала фундеръци, с'аš фптрвнітъ съсъ тетораділ бърбаči romъni ja kontрівніде лъпари, конфериндз фптр'ачестъ кіпъ фіекаре дълъ пътніде сале спре компнореа стиндіелоръ, каре т.періоръ трішніші дп кърсвъл филолоцікъ лі с'аš аптомісъ пътъ къндз воръ черчета ачестъ кърс.

Дп апъл школастикъ 1859/60 kontрівніца маи таре пе лъпъ аш констатд din 20 ф., ear' чеа маи тікъ din 50 кр. в. а. ши дп модслъ ачестъ с'аš стръпсъ дп фіекаре лъпъ ла Temisióra 36 фр. 50 кр. в. а. ear' дп Лъгашъ 34 „ — „

къ totul 70 фр. 50 кр. в. а. каре съмъ kontрівнітъ дп зече лъпъ фаче съма de 750 флони валътъ австріюкъ.

Din achesti banii с'аš отръпсъ фпсе пътъ 650 фр. в. а. фпндз фпкассареа р.стълъ фпнедекатъ прін маи тазлите къссе, авъндз фпсъ сперанъ аш фпкасса дп декърсвъл апълъ школастикъ 1860/61.

Din съма аднатъ de	650 фр. в. а.
с'аф датъ пе чинчилпі de iарпі фіекърві Domn	
фіологъ къте 30 фіоріні адекъ	300 „ „
еар' пе лупіле de варъ къте 25 фр. в. а. в. а.	
австріакъ адекъ	250 „ „

Къ тогълъ 550 фр. в. а.

Аз ретасъ дечі впъ ростъ de 100 фр. в. а. каре се ва а-
дъога кътъ контрівіцеле че воръ луптра дн декърсълъ апълъ
школастікъ 1860/61 спре ачестъ скопъ.

Афаръ de ачестеа kondіціоне о'аф май аднатъ дн Тимішбръ
ши о'аф предатъ Длор фіолоці парте спре акоперіреа спеселоръ
къльторіеі, парте пептръ къмърареа кърділоръ de ліпсъ днкъ
60 фр. в. а.

Прекът стіпендиеле лупарі, аша ші контрівіцела стръординаръ
с'аф предатъ DDлэр фіолоці пе лъпгъ квітапіе, каре тогдеа-
вна съ потъ ведеа дн Темішбръ ла респектівілъ днсърчіната къ
школастікъ ачесторъ баші стіпендіалі.

Нефіндъмі къпоскътъ воінда DDлоръ кортівіторі пе т'амъ
дінітъ кімматъ а п'єті аічі пре фіекаре контрівіторі къ п'єтеле.
Лнда тъ че мі се ва фаче днсе din карева парте къпоскътъ,
къмъкъ DDнн контрівіторі вреа че съ лі се п'єбліче ші п'єтеле,
пз воів днпързіа але днпъліні допінца.

Тотодатъ сълтъ ръгаді DDнн контрівіторі de п'єтъ акутъ ші
тоці върбації ротъні, кърора лупіпареа попорълъ ротъні ле заче
ла інітъ, а се днпърътъші дн апълъ школастікъ ла ачестъ скопъ,
контрівіндъ фіекаре днпъ п'єтіцеле сало пе фіекаре лупъ кътъ
чева. —

ДЕСБАТЕРІЛЕ СЕНАТІЛІИ ИМПЕРІАЛІ.

(Urmare din Nr. trec.)

Сенаторъдъ імпер. епіскопълъ Строста іер се апъръ дн
контра атакърілоръ фелівріте фъкъте аснпра бесерічей католічес
днпъ че зіче, къ май тóте інстітуте de кълтъръ, днпълъ челе
май авате дн імперія, аз оріцінеа са de католікъ, къ, архі- ші
опіскопі католічі ші аз жертфітъ венітіріле пептръ днпътіеіреа
лоръ спре а днлесні кълтъра філоръ паціпіе, къ фундаціонеі
ачестеа се афълъ дн възетълъ міністірілъ de кълтъ съп'єтъ п'єтіреа
de фондъ реденіосъ ші се стъдіе ші ка католічес съп'єтъ меніті
пептръ кълтъра цепераль, каре крештє віртътіа ші п'єлътъ торалъ
дн чівії статълъ, обсервъ аснпра челоръ zice de cen. Магер, къ
ачестеа фундаціонеі съп'єтъ пропріетатеа п'єтілъ а католічілоръ, къ
віверсітатеа дела Песта ші Biena съп'єтъ католічес дн сенасълъ ач-
еста; май тóте цімпасіеле Ծлгаріеі асеменеа, ші тотвій статълъ
дн адіністріеъ, статълъ kondічес днвъцътълъ дн еле ші въшіле
лоръ съп'єтъ дескісе ла тóте конфесіонеі; ші днкъ с. Магер зіче,
къ школеіе ші інстітуте de днвъцътълъ ар фі съ се фундеіе
днпъ пропорціонеа арітметікъ, атпчі вісеріка католікъ а імперія-
лі ар требві се зікъ: „Ез дні черв авереа тіа пріватъ дн-
дерептъ.“ — Decnre късъторіеі аместекате зіче, къ вісеріка
кат. е дн контра днкіеірі лоръ, fiindkъ днкъ ла indiferentistъ,
еаръ че прівште ла детермінчіпіе фъкъте дн діете, кріде, къ
гъбернілъ леа лъсатъ неатінс. Че прівште ла дічіме, елъ кріде,
къ гъбернілъ п'я трактатъ пе протестанті атпмінтрепеа декътъ ші
пе католічес, днсь се штіе, къ преладії католічі ш'аф жертфітъ де-
чітіме дн діете Ծлгаріеі ne altparіslъ патрісі; мі днкъ ар вреа,
апоі ші елъ ар адъче п'єлъсопі din кълтълъ съп'єтъ спре а днвіпіе пе
гъберні, чі п'я о фаче. —

Клат Мартінідъ ціне, къ асеменеа днпърътъчіпіе стаі дн ін-
тімъ легътъръ къ проблеме тарі політічес, каре днкъ съп'єтъ de а
се аштента. Dекъ казса тарітіоніалъ дн конкордатъ е, днпъ
zica с. Магер, дн контра прінципіелоръ вісер. протестантічес, апоі
ші дескіркареа еі дн алтъ модъ декътъ ачеста се днпъротівеште
прінципілъ реленеі католічес; контразічереа даръ е днпъръ прін-
ципіе ші къ егала днпъртъціре пе се п'єті аічі ажнпце ліквідараеа
дескіркърі; къ тóте ачестеа кончеде, къ дн репортълъ комітетъ
се афълъ дн прівінгъ ачеста о лаквъ, каре і вені къ тіаре
ши D. епіскопъ Шагвна ші спре а днпълъ лаквъ ачеста проек-
тезъ впъ adasъ, есплікіторъ дн репортълъ комітетъ, пе карелъ
вомъ ведеа май la vale.

Сен. Магер п'я вреа а кріде, къ дормеле католічес п'я с'аръ
днпълъка къ днпъліна речіпрочітате, егальтате ші парітате, чеа че
історіа добедеште пептръ Apdealъ; зіче, къ п'я атакатъ бесеріка
кат., чі елъ а фостъ ші ва фі ізбіторъ de п'єті, днсь преоцітіеа
кат. къ стірчереа реверсіліоръ таіе дн інтересълъ вісерічес
прот. Ле п'яче ор п'я католічілоръ конкордатълъ, п'я пасъ, днсь
пе протестантістъ днлъ револтъ, п'я п'єтілъ дн Аустрия чі ші дн
Церманія, ші де ачееа слъ пропхе, ка с. імперіалъ се аштёрпъ
о ръгътінте ла Маіестате, дн каре съ се арете къ кіаръ ші
конкордатълъ ар фі а се съп'єтъ ла о ревісіи п'я.

Гр. Сечоп се 'пвоіеште къ adasълъ гр. Клат, ші май а-
дъче днпъліе ші діферіпіа епіск. бр. Шагвна пептръ ръдікареа

зіне секціоні дн миністерів пептръ реленеа гр. оріентаіль, ші зіче,
къ днкъ реоілвареа къесціліоръ (ачестора а тутіора) се ва
рессерва пе тіппілъ органісаціонеі інтереа а топархіеі, п'я фі
къ скопъ а се днпърдічес ачеста кіаръ п'єтъ стъ миніст. de фадъ, чі
съ се гарантіе філоръ бесерічей ачестеа о колякіре отърж-
торе дн сферелі адіністраціонеі таі днпъліе ші Mager съ се
днвіе сферіеі adasълъ ла Клат; ші апоі ревісіонеа конкордатълъ
п'я се ціне de сфера ші de проблема днпътітіре а сепаталі.

Cen. Iакаб в акутъ дні іеа май днпътітів къважтълъ пе лъпгъ
ачеле ресервърі, къ каре п'єті ла днпътітів с. Aponi; ші есказъп-
дші nedensіна къпощтіпіцъ а літвей, сівскріе къ т'євеле тъні
пропхпіріле ла Mager пептръ егальтатеа перфектъ а конфесіоні-
лоръ din Apdealъ; днсь пептъндъссе аічі отърі ачеста прітеште
п'єрреа ла Сечоп ші Клат; еаръ егальтатеа конфесіонілоръ дн
Apdealъ о днпъліе дн сеп'єралъ пептръ тóте, еар п'я п'є-
тілъ пептръ челе че фіръ егаль днпътітіре трактателоръ ші лецилоръ
църі, днпъ кътъ zioe Mager. —

Cen. de Mochonі се алътіръ Інгъ dopінцеле еп. в. Шагвна
ши спріжіпеште челе продвсе de б. Петріо; чі обсервэзъ, къ
кредінчоші де лец. гр. ресъртітів днпътітів шире de 10 anі аз
контрівітъ спре днпъліпіреа речеріпіцелоръ кълтълъ ші інострві-
ціонеі патръ тіліоне, фіръ ка пептръ кълтълъ ші днвъцътълъ
лоръ съ се фі спнедатъ съп'єt de поменітъ, пе къндъ пеп-
тръ челеалте конфесіонілоръ дн Бънатъ ші чеа таі шаре парте а
Воіводіні сеі днпътітів днпътітів аропе ла 94,000 пе anі, ші дн
10 anі май впъ тіліоне, апоі zіче: „Аша ез требе се декіаръ,
къ пептръ ротъні ші сърві дн Бънатъ ші Воіводіні п'я п'єтілъ къ
п'я се афълъ інстітуте de кълтъръ таі днпъліе, дар ші кіаръ про-
фесорій ашезаці ла ціппасілъ din Темішбръ съп'єт атъті de славъ
дотаці, дн кътъ се афълъ конструїпіше спре аші ціне віеда а се
окна ші къ алте ратврі de къштігъ. Дн Apadъ ші комітатълъ
Оръзі тарі, къ тóте къ попорітіеа ротанъ с чеа т'ї п'єтербсъ,
п'я се афълъ п'ї тъкаръ о катедръ пептръ літвіа ротанъ. № воі
а амінті тіпілъ ші тіпілъ, къ каре се ексерцізъ днпъліпіръ
аколо проселітітълъ, пріп каре попбреіе ротъніе се атъцескъ
ла чеа таі таіе дешоралісае ші лі се дъ окасіоне а се dec-
връка de респектълъ че'ліз аз кътъръ релене, прекът ші а постпніе
днпълікъта ші dedata престімаре пептръ Maies. Ca, fiindkъ челе
тai таіе днпъліе днпътітів ашвсврі се днпътіпілъ кіаръ дн п'єтілъ
Mai. Sale. Департе се фіръ, ка ез се вреа а те атіпю кътва
къ ачестеа обсервадіоні а ле толе de конадіоналії таі, п'я, дар'
днсь днпъліе ціні de detopie а адъче стареа ачестъ реа ла къп-
штіпіца днпъліе сепатітів съ і се афълъ віндекаре.“

Cen. Барко ді таілътеште б. Петріо пептръ прітчіреа
дателоръ челоръ таіе днпътітів сепатілъ, каре днпъліе дове-
дескъ, кътъ де непосімъ е дн сіне днпъліпіреа проблемеі впі
миністерів de кълтъ ші інстр. дн статълъ австріакъ. Адеврэзъ,
къ ачелеоші реа се афълъ ші дн Ծлгарія, къ дн възетълъ пеп-
тръ кълтъ се афълъ 5 тіліоне, ла а къроръ днпъліріре днпътітів
прівіді п'я се афълъ п'ї о ашадіе.

Галіціа оріентаіль d. e. есте днпътітів къ 850.000 ф., тікъ
п'єтеръ пептръ de a сп'єла къ елъ п'єкателье бврокрадіеі ші а днпълі-
ни, че са пеглесі; даръ фадъ къ Ծлгарія ші провінцеле de
съп'єт коропа еі, пептръ каре п'ї а зечеа парте din възетълъ п'я с'а
менітъ, къ тóте къ фаче май пе жътътате теріторіялъ топархіеі,
дателе ачестеа сервесь do dokxmentъ, кътъ de п'їцілъ се п'єті
днпъліпіръ проблема міністерілъ de кълтъ ші інстр. пе Інгъ кон-
дічіреа de акутъ. — Автономіа провінчіялъ гарантізъ къ таітъ
май біне егальтатеа конфесіоналъ, декътъ тóте днпътітівкіпіле
ministerіale; п'єтеште пе Австрія камелеон de п'їцілітъді ші се
паре, къ вреа а съвстітва ег. конфесіоналъ дн локъ de чеа п'їцілі-
п'їцілъ пептръ органисаеа провінцелоръ. Че прівште ла по-
стпнілъ de 95,000 пептръ евап. din Ծлгарія, кріде къ с'ар п'їцілъ
сімплімітіе лъса афълъ din възетълъ дн астфелів ѹе старе а фі-
нанцелоръ топархіеі.

Cen. gr. Хартіг обсервъ, къ пе Інгъ атътіа къесцій de
прінципіе сепатілъ п'я п'єті атпілъ Mai. Sale, декътъ ка кес-
ційпіле, че кадъ дн ресортълъ мініст. de кълтъ, съ ле днпредін-
дезе експатіпіръ ші есплікіріе ачестітіаш спре а се съп'єт п'я
тропъ; еаръ че прівште ла афіртареа, къ прінципіе п'їтілъ це-
нералі de егальтате о п'я се еспріт (къ п'їсі de ашкапо); апоі
ачеста ар къпінде препхсълъ, ка кътъ Mai. Ca ар авé de къпетъ
а'ші ретраце прінципілъ челъ de репедітіе орі пропхпітіті (de е-
гальтате). Съп'єт момента, каре п'я та ласъ а отърі днпъ пропріа
конвінціе. Ծлпъ трактатъ de статъ къ съп'єтъ Скаспъ, алтълъ
асеменеа пептръ Boemia, каре din векітіе ера о парте а Съп'єт
імперіа ротанъ-щерманъ ші май п'їтіе прінципітілъ електоралъ,
прекът се ціне елъ ші п'їтіе azі de цуріле федеръчесії щермане.
Актеле федеръчесії щермане, каре къпіндъ прінципіе пропхпітіті
дедерітвітіе аснпра егальтції реленісіссе, тóте ачестеа отаі дн
кале. — Дн вртъ зіче, къ п'їпкълъ ачеста п'я се ціне de ком-
п'їтіпіца сепатілъ істп.

